

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 24 stycznia 2013 r.*

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego — Pomoc państwa niezgodna ze wspólnym rynkiem — Obowiązek odzyskania — Niewykonanie — Zarzut niedopuszczalności — Powaga rzeczy osądzonej wynikająca z poprzedniego wyroku Trybunału

W sprawie C-529/09

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 108 ust. 2 akapit drugi TFUE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 18 grudnia 2009 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez L. Flynna oraz C. Urracę Caviedesa, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Królestwu Hiszpanii, reprezentowanemu przez N. Díaz Abad, działającą w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J.J. Kasel (sprawozdawca) i M. Berger, sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 4 lipca 2012 r.,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: hiszpański.

Wyrok

- 1 W swojej skardze Komisja Europejska wnosi do Trybunału o stwierdzenie, że nie przyjmując w wyznaczonym terminie środków koniecznych do zastosowania się do decyzji Komisji 1999/509/WE z dnia 14 października 1998 r. w sprawie pomocy przyznanej przez Hiszpanię przedsiębiorstwom należącym do grupy Magefesa i ich następcom prawnym (Dz.U. 1999, L 198, s. 15) w odniesieniu do spółki Industrias Domésticas SA (zwanej dalej „Indosą”), Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom, które ciążyą na nim na podstawie art. 288 akapit czwarty TFUE oraz art. 2 i 3 tej decyzji.

Ramy prawne

- 2 Motyw 13 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE] (Dz.U. L 83, s. 1) brzmi następująco:

„W przypadkach pomocy przyznanej niezgodnie z prawem, która nie jest zgodna ze wspólnym rynkiem, skuteczna konkurencja powinna zostać przywrócona; w tym celu konieczne jest, by pomoc ta, włączając odsetki, została bezzwłocznie odzyskana; właściwe jest, by windykacja [odzyskanie] takiej pomocy została przeprowadzona [zostało przeprowadzone] zgodnie z procedurami prawa krajowego; zastosowanie tych procedur nie powinno, przez uniemożliwienie bezzwłocznego i efektywnego wykonania decyzji Komisji, utrudniać przywrócenia skutecznej konkurencji; dla osiągnięcia tego celu państwa członkowskie powinny podjąć wszelkie konieczne środki zapewniające skuteczność decyzji Komisji”.

- 3 Artykuł 14 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Windykacja [odzyskanie] pomocy”, przewiduje:

„1. W przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy przyznanej bezprawnie, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji [odzyskania] pomocy od beneficjenta [...]. Komisja nie wymaga windykacji [odzyskania] pomocy, jeżeli byłoby to sprzeczne z ogólną zasadą prawa wspólnotowego.

2. Pomoc podlegająca windykacji [odzyskaniu] na podstawie decyzji o windykacji [o odzyskaniu pomocy] obejmuje odsetki naliczone według właściwej stopy ustalonej przez Komisję. Odsetki są płatne od dnia, w którym pomoc przyznana bezprawnie została udostępniona beneficjentowi, do daty jej windykacji [odzyskania].

3. Bez uszczerbku dla jakiegokolwiek orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości [Unii Europejskiej] wydanego zgodnie z art. [278 TFUE], windykacja [odzyskanie] zostaje przeprowadzona [przeprowadzone] bezzwłocznie i zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym zainteresowanego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidują one bezzwłoczne i skuteczne wykonanie decyzji Komisji. W tym celu oraz w wypadku postępowania przed sądami krajowymi zainteresowane państwa członkowskie podejmują wszelkie konieczne kroki, jakie dostępne są w ich odpowiednich systemach prawnych, włącznie ze środkami tymczasowymi, bez uszczerbku dla prawa wspólnotowego”.

- 4 Zgodnie z art. 23 ust. 1 tego samego rozporządzenia:

„Jeżeli zainteresowane państwo członkowskie nie zastosuje się do decyzji warunkowej lub negatywnej, w szczególności w przypadkach określonych w art. 14, Komisja może przekazać sprawę bezpośrednio Trybunałowi [...] zgodnie z art. [108 ust. 2 TFUE]”.

Okoliczności powstania sporu

Stan faktyczny

- 5 Magefesa jest grupą hiszpańskich przedsiębiorstw przemysłowych wytwarzających artykuły gospodarstwa domowego.
- 6 W skład grupy Magefesa wchodzi między innymi cztery spółki, czyli Indosa, z siedzibą w Kraju Basków, Cubertera del Norte SA (zwana dalej „Cunosa”) i Manufacturas Gur SA (zwana dalej „GURSA”), mające siedziby w Kantabрії, oraz Manufacturas Inoxidables Gibraltar SA (zwana dalej „MIGSA”), z siedzibą w Andaluzji.
- 7 Z uwagi na poważne trudności finansowe, z jakimi grupa Magefesa borykała się od 1983 r., została ona objęta programem działań przewidującym między innymi zmniejszenie liczby jej pracowników oraz przyznanie pomocy przez hiszpański rząd centralny i przez rządy regionalne wspólnot autonomicznych Kraju Basków, Kantabрії i Andaluzji, w których położone były różne zakłady produkcyjne grupy.
- 8 Do celów przyznania pomocy, o której mowa powyżej, w zainteresowanych wspólnotach autonomicznych utworzono spółki zarządzające, to jest Fiducias de la cocina y derivados SA (zwana dalej „Ficodesa”) w Kraju Basków, Gestión de Magefesa en Cantabria SA w Kantabрії i Manufacturas Damma SA w Andaluzji.
- 9 Jako że sytuacja jednak nadal się pogarszała, Cunosa zaprzestała działalności na początku 1994 r. i w dniu 13 kwietnia 1994 r. ogłoszono jej upadłość, MIGSA zaprzestała działalności w 1993 r. i w dniu 17 maja 1999 r. ogłoszono jej upadłość. Jeśli chodzi o GURSE, to od 1994 r. nie prowadziła ona działalności i następnie stwierdzono jej niewypłacalność.
- 10 W odniesieniu do Indosy, wskutek odpowiedniego wniosku złożonego przez jej pracowników, w decyzji sądowej z dnia 19 lipca 1994 r. stwierdzono, że znajduje się ona w stanie zaprzestania płatności, przy czym stwierdzenie to miało skutek wsteczny od dnia 24 lutego 1986 r. Niemniej w drodze nowej decyzji sądowej Indosie zezwolono na dalsze prowadzenie działalności, aby uniknąć sytuacji, w której zostałyby zagrożone miejsca pracy 478 pracowników tej spółki.
- 11 Jeśli chodzi o spółki zarządzające, w dniu 19 stycznia 1995 r. ogłoszono upadłość Ficodesy, zaś Manufacturas Damma SA i Gestión de Magefesa en Cantabria SA zaprzestały działalności.

Decyzje Komisji

- 12 Wobec grupy Magefesa toczyły się dwa postępowania w zakresie pomocy państwa.
- 13 W dniu 20 grudnia 1989 r. Komisja wydała decyzję 91/1/EWG w sprawie pomocy przyznanej w Hiszpanii przez rząd centralny i szereg rządów regionalnych MAGEFESIE, producentowi przyborów kuchennych ze stali nierdzewnej i małych urządzeń elektrycznych (Dz.U. 1991, L 5, s. 18), w której to decyzji Komisja uznała za bezprawną i niezgodną ze wspólnym rynkiem pomoc przyznaną przedsiębiorstwom należącym do grupy Magefesa w formie gwarancji udzielonych na zabezpieczenie pożyczek, pożyczki udzielonej na warunkach odbiegających od warunków rynkowych, bezzwrotnej pomocy oraz umorzenia odsetek.
- 14 Przyznana przez wspólnotę autonomiczną Kraju Basków pomoc, która została uznana za bezprawną i niezgodną ze wspólnym rynkiem na podstawie decyzji 91/1, dzieli się na następujące elementy:
  - gwarancję pożyczki na kwotę 300 mln ESP udzieloną bezpośrednio Indosie;

- gwarancję pożyczki na kwotę 672 mln ESP udzieloną Ficodesie i
  - umorzenie odsetek na kwotę 9 mln ESP.
- 15 W tej samej decyzji władze hiszpańskie zostały między innymi wezwane do cofnięcia gwarancji pożyczek, do przekształcenia pożyczki preferencyjnej w normalny kredyt oraz do odzyskania bezzwrotnej pomocy.
- 16 W 1997 r. Komisja otrzymała nowe skargi w przedmiocie korzyści dla przedsiębiorstw należących do grupy Magefesa wynikających z niezwrócenia pomocy uznanej za niezgodną ze wspólnym rynkiem w decyzji 91/1 oraz z nieprzestrzegania zobowiązań finansowych i podatkowych tych przedsiębiorstw. W związku z tym instytucja ta postanowiła wszcząć postępowanie przewidziane w art. 93 ust. 2 traktatu WE (następnie art. 88 ust. 2 WE, obecnie art. 108 TFUE) w odniesieniu do pomocy przyznanej tym przedsiębiorstwom lub przedsiębiorstwom, które wstąpiły w ich miejsce po 1989 r., oraz wydała w dniu 14 października 1998 r. decyzję 1999/509. Decyzja ta została doręczona rządowi hiszpańskiemu w dniu 29 października 1998 r.
- 17 We wspomnianej powyżej decyzji Komisja uznała za bezprawną i niezgodną ze wspólnym rynkiem pomoc przyznaną przez władze hiszpańskie między innymi Indosie w formie stałego niepłacenia podatków i składek na ubezpieczenie społeczne zarówno do dnia ogłoszenia upadłości tego przedsiębiorstwa, jak i w późniejszym okresie aż do maja 1997 r.
- 18 W art. 2 powyższej decyzji Królestwo Hiszpanii zostało wezwane do przyjęcia środków koniecznych do odzyskania omawianej pomocy od beneficjentów, przy czym odzyskane kwoty miały obejmować odsetki należne od momentu przyznania danej pomocy do faktycznego dnia zwrotu tej pomocy.
- 19 W myśl art. 3 decyzji 1999/509 Królestwo Hiszpanii było zobowiązane poinformować Komisję w terminie dwóch miesięcy od doręczenia tej decyzji o środkach przyjętych na jej podstawie.
- 20 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 28 grudnia 1998 r. Królestwo Hiszpanii wniosło na podstawie art. 173 traktatu WE (następnie, po zmianie, art. 230 WE, obecnie art. 263 TFUE) o stwierdzenie nieważności decyzji 1999/509.
- 21 Wyrokiem z dnia 12 października 2000 r. w sprawie C-480/98 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. s. I-8717, Trybunał orzekł:
- „1) Stwierdza się nieważność decyzji [1999/509] w części, w której stanowi ona, że podlegające odzyskaniu kwoty mają obejmować odsetki, które stały się wymagalne po ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw Indosa i Cunosa od pomocy otrzymanej bezprawnie przed tym ogłoszeniem.
  - 2) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.
  - 3) Królestwo Hiszpanii zostaje obciążone własnymi kosztami, a także trzema czwartymi kosztów poniesionych przez Komisję Wspólnot Europejskich”.
- 22 W dniu 22 grudnia 1999 r. Komisja wniosła przeciwko Królestwu Hiszpanii na podstawie art. 88 ust. 2 akapit drugi WE skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w celu stwierdzenia, że państwo to nie przyjęło w przepisanych terminach środków koniecznych do zastosowania się do decyzji 91/1 i 1999/509.

23 Wyrokiem z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie C-499/99 Komisja przeciwko Hiszpanii, Rec. s. I-6031, Trybunał orzekł:

„1) Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na podstawie art. 249 akapit czwarty WE oraz art. 2 i 3 wskazanych poniżej decyzji, z jednej strony nie przyjmując środków koniecznych do zastosowania się do decyzji [91/1] w części, w której uznano w niej za bezprawną i niezgodną ze wspólnym rynkiem pomoc przyznaną przedsiębiorstwom [Indosa], [GURSA], [MIGSA] i [Cunosa], oraz decyzji [1999/509] w części, w której uznano w niej za bezprawną i niezgodną ze wspólnym rynkiem pomoc przyznaną przedsiębiorstwom GURSA, MIGSA i Cunosa, a z drugiej strony nie informując Komisji w wyznaczonych terminach o środkach podjętych w celu wykonania decyzji 1999/509 w części, w której uznano w niej za bezprawną i niezgodną ze wspólnym rynkiem pomoc przyznaną przedsiębiorstwu Indosa.

2) W pozostałym zakresie skarga Komisji Wspólnot Europejskich zostaje oddalona.

3) Królestwo Hiszpanii zostaje obciążone kosztami postępowania”.

24 Jak wynika z uzasadnienia wspomnianego wyroku, Trybunał oddalił skargę Komisji w części, w której miała ona na celu stwierdzenie, że Królestwo Hiszpanii nie przyjęło środków koniecznych do zastosowania się do decyzji 1999/509, opierając się na okoliczności, że decyzja o likwidacji Indosy zapadła na zgromadzeniu wierzycieli, które odbyło się w dniu 4 lipca 2000 r.

Dyskusje prowadzone do momentu wniesienia skargi będącej przedmiotem niniejszego postępowania

25 Po wydaniu ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii instytucja ta i to państwo członkowskie wymieniły obszerną korespondencję w sprawie odzyskania pomocy, o której mowa w decyzjach 91/1 i 1999/509, oraz w sprawie wykonania tegoż wyroku.

26 Z przedłożonych Trybunałowi akt sprawy wynika, że choć upadłość Indosy została ogłoszona w 1994 r., to spółka ta nadal prowadziła działalność.

27 W odpowiedzi na przesłane przez Komisję w dniach 25 marca i 27 lipca 2004 r., a także 31 stycznia 2005 r. żądania udzielenia informacji władze hiszpańskie wskazały, w szczególności w piśmie z dnia 31 marca 2005 r., że układ w przedmiocie likwidacji Indosy został zatwierdzony w dniu 29 września 2004 r., a zatwierdzenie to zostało zaskarżone, jednak bez skutku zawieszającego, w związku z czym można było wszcząć postępowanie likwidacyjne mające za przedmiot aktywa Indosy.

28 Pismami z dnia 5 lipca i 16 grudnia 2005 r. Komisja wskazała, że ponad trzy lata po ogłoszeniu ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii Indosa nadal prowadzi działalność, postępowanie likwidacyjne dotyczące jej aktywów nie zostało jeszcze wszczęte, a bezprawnie przyznana pomoc nie została odzyskana. Instytucja ta zwróciła się ponadto z żądaniem zakończenia działalności Indosy i likwidacji jej aktywów najpóźniej do dnia 25 stycznia 2006 r.

29 W trakcie tego samego 2006 r. Komisja uznała, że decyzje 91/1 i 1999/509 zostały wykonane w zakresie dotyczącym GURSY, MIGSY i Cunosy, jako że spółki te zaprzestały prowadzenia działalności, a ich aktywa zostały sprzedane po cenie rynkowej. Natomiast jeśli chodzi o Indosę, to nadal miała miejsce wymiana korespondencji między Komisją a władzami hiszpańskimi.

30 Pismem z dnia 30 maja 2006 r. Królestwo Hiszpanii poinformowało Komisję, że układ w przedmiocie likwidacji Indosy nabrał w dniu 2 maja 2006 r. ostatecznego charakteru.

- 31 W szeregu pism, między innymi z dnia 18 października 2006 r., 27 stycznia 2007 r. i 26 września 2008 r., Komisja twierdziła jednak, że Indosa w rzeczywistości nie zaprzestała prowadzonej działalności, a jej aktywa nie uległy likwidacji. Z dostarczonych przez Królestwo Hiszpanii informacji wynikało bowiem, że działalność Indosy jest nadal prowadzona za pośrednictwem jej całkowicie zależnej spółki Compañía de Menaje Doméstico SL (zwanej dalej „CMD”), utworzonej przez syndyka masy upadłościowej Indosy w celu sprzedaży jej produkcji, na którą to spółkę przeniesione zostały wszystkie aktywa Indosy, a także załoga. Uznając, że aktywa Indosy nie zostały przeniesione w ramach otwartego i przejrzystego postępowania, Komisja doszła do wniosku, iż CMD nadal prowadzi subwencionowaną działalność, i co za tym idzie, że wchodzącą w rachubę pomoc należy odzyskać od CMD.
- 32 Królestwo Hiszpanii odpowiedziało szeregiem pism, między innymi z dnia 8 października i 13 listopada 2008 r., a także 24 lipca i 25 sierpnia 2009 r., z których wynika, że upadłość CMD została ogłoszona w dniu 30 czerwca 2008 r., a jej syndycy złożyli wniosek o zbiorowe rozwiązanie umów o pracę całej załogi, który to wniosek został zatwierdzony przez właściwy sąd krajowy.
- 33 Pismami z dnia 18 sierpnia oraz 7 i 21 września 2009 r. Komisja zwróciła się o podanie jej szczegółowego terminarza określającego dokładną datę zaprzestania działalności CMD, a także bardziej wyczerpujących informacji dotyczących postępowania w przedmiocie zbycia jej aktywów, w tym dowodów na to, że owo zbycie zostało przeprowadzone na warunkach rynkowych. Instytucja ta zwróciła się również do Królestwa Hiszpanii o dostarczenie jej dowodów świadczących o tym, że pomoc uznana za niezgodną ze wspólnym rynkiem została wpisana po stronie pasywów CMD jako długi obciążające masę upadłościową.
- 34 Pismami z dnia 21 września, 13 i 21 października 2009 r. Królestwo Hiszpanii odpowiedziało zasadniczo, że CMD zaprzestała działalności w dniu 30 lipca 2009 r., nie dostarczyło ono jednak Komisji szczegółowego terminarza, o który ta prosiła.
- 35 W dniu 3 września 2009 r. byli pracownicy CMD utworzyli pracowniczą spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością nazwaną Euskomenaje 1870 SLL (zwaną dalej „Euskomenaje”), której działalność polegała na wytwarzaniu i sprzedaży przyborów kuchennych i małych urządzeń elektrycznych. Zdaniem Królestwa Hiszpanii Euskomenaje zezwolono na prowadzenie „tymczasowej działalności”, aby zapewnić utrzymanie instalacji przemysłowych i przejąć stałe koszty, które obniżały masę upadłościową w ramach postępowania upadłościowego CMD.
- 36 Po utworzeniu wskazanej powyżej spółki syndycy masy upadłościowej CMD zezwolili na tymczasowe, aż do zakończenia postępowania w przedmiocie likwidacji CMD, zbycie aktywów tej spółki na rzecz Euskomenaje.
- 37 Komisja postąpiła zatem w następujący sposób.
- 38 Z jednej strony wniosła ona skargę będącą przedmiotem niniejszego postępowania, która dotyczy niewykonania przez Królestwo Hiszpanii decyzji 1999/509 w zakresie odnoszącym się do Indosy.
- 39 Z drugiej strony wspomniana instytucja wszczęła wobec Królestwa Hiszpanii postępowanie przewidziane w art. 228 WE (obecnie art. 260 TFUE), przesyłając mu w dniu 23 listopada 2009 r. wezwanie do usunięcia uchybienia, w którym zarzuciła temu państwu członkowskiemu, że nie wykonało ono ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii w zakresie, w jakim odnosi się on do decyzji 91/1 i dotyczy Indosy.

Rozwój sytuacji po wniesieniu do Trybunału skargi w niniejszej sprawie

- 40 Postępowanie w związku z niewykonaniem wyroku Trybunału stwierdzającego naruszenie przez państwo członkowskie prawa Unii, o którym to postępowaniu jest mowa w poprzednim punkcie, doprowadziło do wydania wyroku Trybunału z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie C-610/10 Komisja przeciwko Hiszpanii.
- 41 Z powyższego wyroku wynika, że w dniu 26 stycznia 2010 r. Królestwo Hiszpanii poinformowało Komisję, że Indosa i CMD są w trakcie likwidacji i zaprzestały działalności.
- 42 W pismach z dnia 2 i 9 czerwca 2010 r. Królestwo Hiszpanii wskazało między innymi, że wspólnota autonomiczna Kraju Basków nie znajdowała się na wykazie wierzycieli CMD w odniesieniu do pomocy uznanej w decyzji 91/1 za przyznaną bezprawnie i niezgodną ze wspólnym rynkiem, lecz że zamierza ona wziąć udział w postępowaniu upadłościowym tej spółki, zwracając się o dopisanie do listy wierzycieli także wierzycieli związanej z tą pomocą.
- 43 Pismem z dnia 7 lipca 2010 r. Królestwo Hiszpanii podało do wiadomości Komisji plan likwidacji CMD oraz postanowienie właściwego sądu krajowego z dnia 22 czerwca 2010 r. zatwierdzające ten plan. Plan ów przewiduje, że wszystkie aktywa CMD należy sprzedać wierzycielom tej spółki, czyli przede wszystkim jej pracownikom, w drodze częściowego potrącenia z ich wierzycieli, chyba że w ciągu 15 dni od publikacji tego planu zostanie przedstawiona lepsza oferta. W każdym razie ze wspomnianego planu wynika, że bezprawna pomoc, o której mowa, nie figuruje wśród potwierdzonych wierzycieli.
- 44 W dniu 3 grudnia 2010 r. wspólnota autonomiczna Kraju Basków złożyła wniosek o dopisanie do listy wierzycieli w ramach postępowania upadłościowego CMD wierzycieli dotyczącej odzyskania pomocy przyznanej Indosie i uznanej za bezprawną w decyzji 91/1. Jako że wierzycielność zgłoszona na tej podstawie wynosiła około 16,5 mln EUR, czyli zdecydowanie mniej niż całkowita pomoc wchodząca w rachubę, owa wspólnota autonomiczna skorygowała ją wielokrotnie, by zgodnie ze swoim ostatnim oświadczeniem z dnia 7 grudnia 2011 r. ustalić ją na 22 683 745 EUR, czyli kwotę, która odpowiada oszacowaniu spornej wierzycielności dokonanej przez Komisję.
- 45 Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2011 r. Juzgado de lo Mercantil n° 2 de Bilbao (Hiszpania) nakazał CMD zaprzestanie działalności i zamknięcie jej zakładów.
- 46 W dniu 3 marca 2011 r. wspólnota autonomiczna Kraju Basków złożyła do powyższego sądu wniosek o nakazanie zaprzestania działalności Euskomenaje prowadzonej przez nią w pomieszczeniach CMD.
- 47 W dniu 10 marca 2011 r. owa wspólnota autonomiczna wniosła odwołanie od postanowienia z dnia 22 czerwca 2010 r., wspomnianego w pkt 43 niniejszego wyroku, zatwierdzającego plan likwidacji CMD.
- 48 Postanowieniem z dnia 16 stycznia 2012 r. Audiencia Provincial de Bizkaia (Hiszpania) uchyliła postanowienie, o którym mowa powyżej, i nakazała likwidację aktywów CMD na warunkach rynkowych, w przejrzystym i otwartym dla wszystkich postępowaniu.
- 49 Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2012 r. Juzgado de lo Mercantil n° 2 de Bilbao wierzycielność wspólnoty autonomicznej Kraju Basków na kwotę 22 683 745 EUR została wpisana po stronie pasywów CMD.

W przedmiocie skargi

- 50 Odrębnym pismem złożonym w dniu 4 marca 2010 r. w sekretariacie Trybunału Królestwo Hiszpanii podniosło wobec skargi Komisji zarzut niedopuszczalności na podstawie art. 91 ust. 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem w wersji obowiązującej w tamtym momencie. W dniu 31 sierpnia 2010 r. Trybunał postanowił pozostawić ten zarzut do rozstrzygnięcia w wyroku i zbadać go w tym samym czasie co skargę.

W przedmiocie niedopuszczalności

Argumentacja stron

- 51 Królestwo Hiszpanii zarzuca niedopuszczalność rozpatrywanej tu skargi, uzasadniając to tym, że narusza ona zasadę powagi rzeczy osądzonej przysługującej ww. wyrokowi z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii.
- 52 W tym względzie trzy wymagane w orzecznictwie Trybunału przesłanki pozwalające przyjąć powagę rzeczy osądzonej, czyli tożsamość stron, przedmiotu i podstawy sporu, zdaniem Królestwa Hiszpanii są w niniejszym przypadku spełnione. Skarga dotyczy bowiem tych samych stron, to jest Komisji i Królestwa Hiszpanii, przedmiot jest identyczny w obu sprawach, ponieważ chodzi o decyzję 1999/509, zaś podstawa sporu jest taka sama, gdyż skarga, która doprowadziła do wydania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, była oparta na art. 88 ust. 2 WE, czyli na postanowieniu, które odpowiada dziś art. 108 ust. 2 TFUE.
- 53 W opinii Królestwa Hiszpanii, zważywszy, że w ww. wyroku z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii Trybunał orzekł zasadniczo, iż Królestwo Hiszpanii zastosowało się do zobowiązań ciążących na nim na podstawie wspomnianej decyzji, skarga będąca przedmiotem niniejszego postępowania powinna zostać odrzucona jako niedopuszczalna, ponieważ dotyczy ona kwestii, która została już rozstrzygnięta. W pkt 43 owego wyroku Trybunał ograniczył się bowiem do stwierdzenia, w odniesieniu do Indosy, naruszenia przez Królestwo Hiszpanii jedynie obowiązku poinformowania Komisji o środkach, które zostały już przyjęte, oraz o środkach, które zostaną przyjęte w celu odzyskania pomocy przyznanej temu przedsiębiorstwu. Zdaniem Królestwa Hiszpanii z pkt 40, 44 i 46 tego samego wyroku wynika, że skarga wniesiona przez tę instytucję została natomiast oddalona w zakresie, w jakim Królestwu Hiszpanii zarzucano, iż nie przyjęło ono środków koniecznych do odzyskania pomocy przyznanej Indosie, a to z tego powodu – zgodnie z pkt 33 i 35 ww. wyroku – że zgromadzenie wierzycieli postanowiło o likwidacji tego przedsiębiorstwa.
- 54 Królestwo Hiszpanii dodaje, że jeśli chodzi o obowiązek poinformowania Komisji o środkach przyjętych w celu wykonania decyzji 1999/509 w terminie przewidzianym w tej decyzji, z pkt 42 ww. wyroku z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii wynika, że zgodnie z art. 3 tej decyzji ów termin upłynął w dniu 29 grudnia 1998 r., tak że obowiązek ten jest obecnie niemożliwy do spełnienia.
- 55 Komisja wnosi o oddalenie zarzutu niedopuszczalności podniesionego przez Królestwo Hiszpanii.
- 56 Wspomniana instytucja wywodzi w powyższym względzie, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, iż w ramach postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego powaga rzeczy osądzonej dotyczy jedynie tych kwestii faktycznych i prawnych, które rzeczywiście lub siłą rzeczy zostały rozstrzygnięte w wyroku Trybunału (zob. w szczególności wyroki: z dnia 12 czerwca 2008 r. w sprawie C-462/05 Komisja przeciwko Portugalii, Zb.Orz. s. I-4183, pkt 23; z dnia 29 czerwca 2010 r. w sprawie C-526/08 Komisja przeciwko Luksemburgowi, Zb.Orz. s. I-6180, pkt 27).

- 57 Mówiąc dokładniej, zgodnie z tym samym orzecznictwem w razie modyfikacji okoliczności konkretnego przypadku do Komisji należy ustalenie, czy modyfikacja ta stanowi zasadniczą zmianę założenia, na którym Trybunał oparł się w swoim poprzednim wyroku, a jeśli tak jest, to Komisja jest uprawniona do wniesienia nowej skargi.
- 58 Zdaniem Królestwa Hiszpanii taka właśnie sytuacja ma miejsce w niniejszym przypadku.
- 59 Jak utrzymuje Królestwo Hiszpanii, w pkt 33 ww. wyroku z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii Trybunał oparł się na założeniu, zgodnie z którym „[z]gromadzenie wierzycieli odbyło się w dniu 4 lipca 2000 r., aby postanowić o dalszym prowadzeniu lub zaprzestaniu działalności Indosy, i uzgodniło likwidację przedsiębiorstwa w terminie czterech miesięcy”.
- 60 Następnie okazało się jednak, że wbrew temu, co zostało uzgodnione podczas wspomnianego zgromadzenia wierzycieli, Indosa nie została zlikwidowana, lecz jej działalność nadal była prowadzona – początkowo bezpośrednio przez samą Indosę, a następnie za pośrednictwem CMD, która jest spółką zależną Indosy.
- 61 W związku z powyższym istotne założenia faktyczne, na jakich był oparty ww. wyrok z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, nie potwierdziły się. Zdaniem Królestwa Hiszpanii fakty wymienione w poprzednim punkcie stanowią bowiem nowe okoliczności, które nie zostały rozstrzygnięte w tymże wyroku, tak że przedmiot niniejszego sporu różni się od przedmiotu sporu w sprawie zakończonej wydaniem ww. wyroku.
- 62 Królestwo Hiszpanii twierdzi ponadto, iż Komisja nie mogła wnieść przeciwko niemu skargi do Trybunału na podstawie art. 260 ust. 2 TFUE, gdyż w tamtym czasie Trybunał nie stwierdził jeszcze, że owo państwo członkowskie uchybiło obowiązkowi odzyskania bezprawnej pomocy udzielonej Indosie, który to obowiązek został ustalony w decyzji 1999/509.
- 63 Komisja dodaje, że gdyby Trybunał uwzględnił zarzut niedopuszczalności, instytucja ta byłaby pozbawiona instrumentów, jakie traktat FUE oddał do jej dyspozycji, by zobowiązać państwo członkowskie do wykonania decyzji wydanej w celu usunięcia zakłócenia konkurencji spowodowanego pomocą uznaną za niezgodną ze wspólnym rynkiem. Teza prezentowana przez Królestwo Hiszpanii pozbawiłaby zatem wszelkiej skuteczności (effet utile) zarówno uregulowania dotyczące kontroli pomocy państwa, jak i decyzję, w której stwierdzono bezprawność pomocy będącej przedmiotem sporu w niniejszym przypadku.

Ocena Trybunału

- 64 W pierwszej kolejności należy przypomnieć o znaczeniu, jakie ma zarówno w porządku prawnym Unii, jak i w porządkach prawnych państw członkowskich zasada powagi rzeczy osądzonej (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Luksemburgowi, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 65 Jak Trybunał orzekł już w przeszłości, wspomniana zasada jest również stosowana w postępowaniach w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Luksemburgowi, pkt 27).
- 66 Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że powaga rzeczy osądzonej dotyczy jednak tylko tych kwestii faktycznych i prawnych, które rzeczywiście lub siłą rzeczy zostały rozstrzygnięte w danym orzeczeniu sądowym (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Luksemburgowi, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 67 Aby ustalić, czy Komisja naruszyła zasadę powagi rzeczy osądzonej, wnosząc skargę będącą przedmiotem niniejszego postępowania, należy zbadać, czy w świetle ram faktycznych i prawnych obydwu wchodzących w rachubę postępowań istotnie istnieje tożsamość okoliczności faktycznych i prawnych między niniejszym postępowaniem a postępowaniem zakończonym ww. wyrokiem z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii (zob. ww. wyrok w Komisja przeciwko Luksemburgowi, pkt 28).
- 68 W szczególności chodzi o dokonanie oceny, czy przedmiot niniejszego sporu jest taki sam jak przedmiot sporu w postępowaniu zakończonym ww. wyrokiem w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Portugalii, pkt 27).
- 69 W drugiej kolejności należy zaznaczyć, że środek prawny przysługujący na podstawie art. 108 ust. 2 akapit drugi TFUE stanowi jedynie wariant skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, dostosowany w specyficzny sposób do szczególnych problemów, jakie pomoc państwa stwarza dla konkurencji na rynku wewnętrznym (zob. wyrok z dnia 3 lipca 2001 r. w sprawie C-378/98 Komisja przeciwko Belgii, Rec. s. I-5107, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 70 W ramach postępowań wszczętych na podstawie art. 258 TFUE Trybunał wielokrotnie orzekł, że istnienie uchybienia powinno być oceniane w świetle sytuacji, w jakiej państwo członkowskie znajdowało się w momencie upływu terminu określonego w uzasadnionej opinii, a zmiany, które nastąpiły w okresie późniejszym, nie mogą być uwzględniane (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Belgii, pkt 25).
- 71 Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika także, że dniem właściwym do dokonania oceny uchybienia objętego skargą wniesioną na podstawie art. 108 ust. 2 akapit drugi TFUE jest – z uwagi na fakt, iż postanowienie to, w przeciwieństwie do art. 258 TFUE, nie przewiduje postępowania poprzedzającego wniesienie skargi, w związku z czym Komisja nie wydaje uzasadnionej opinii wyznaczającej zainteresowanemu państwu członkowskiemu termin na zastosowanie się do prawa Unii – co do zasady dzień ustalony w decyzji Komisji, której niewykonanie jest przedmiotem sporu (zob. w szczególności wyroki: z dnia 14 kwietnia 2011 r. w sprawie C-331/09 Komisja przeciwko Polsce, Zb.Orz. s. I-2933, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 1 marca 2012 r. w sprawie C-354/10 Komisja przeciwko Grecji, pkt 61; z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie C-485/10 Komisja przeciwko Grecji, pkt 31).
- 72 Jeśli chodzi o termin wyznaczony w niniejszym przypadku, w art. 3 decyzji 1999/509 dla Królestwa Hiszpanii ustalony został dwumiesięczny termin – licząc od daty jej doręczenia – na poinformowanie Komisji o środkach przyjętych w celu zastosowania się do tej decyzji.
- 73 Jako że wspomniana decyzja została doręczona Królestwu Hiszpanii w dniu 29 października 1998 r., dwumiesięczny termin przewidziany w jej art. 3 upłynął w dniu 29 grudnia 1998 r.
- 74 Niemniej w rozpatrywanym tu przypadku należy stwierdzić, że – jak wspomniano już w pkt 28 niniejszego wyroku – w ramach długich dyskusji, które miały miejsce między stronami w przedmiocie odzyskania spornej pomocy, Komisja ustaliła w swoim piśmie z dnia 16 grudnia 2005 r. nowy termin, upływający w dniu 25 stycznia 2006 r., aby owo państwo członkowskie zastosowało się do obowiązków wynikających z decyzji 1999/509.
- 75 Należy zatem uznać, że termin ustalony w art. 3 wspomnianej decyzji został zastąpiony terminem wynikającym z pisma z dnia 16 grudnia 2005 r., tak że to ten ostatni termin jest właściwy do dokonania oceny uchybienia zarzucanego przez Komisję w niniejszej sprawie (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Komisja przeciwko Belgii, pkt 28; w sprawie Komisja przeciwko Polsce, pkt 50; wyrok z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 31).

- 76 Z powyższego wynika, że w celu dokonania oceny uchybienia zarzucanego w ramach niniejszego postępowania Trybunał musi zbadać sytuację faktyczną i prawną, jaka istniała w dniu 25 stycznia 2006 r., oraz że w związku z tym dzień właściwy w niniejszym przypadku przypada później aniżeli dzień, w którym został wydany ww. wyrok z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii.
- 77 W takich okolicznościach nie można zasadnie utrzymywać, że niniejszy spór i spór, który został zakończony ww. wyrokiem w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, mają taki sam przedmiot.
- 78 Jak przypomniano w pkt 67 i 68 niniejszego wyroku, tożsamość przedmiotu obu wchodzących w rachubę spraw, w tym znaczeniu, że opierają się one na takiej samej sytuacji faktycznej i prawnej, stanowi jedną z przesłanek koniecznych do uznania, że pierwszemu orzeczeniu sądowemu przysługuje powaga rzeczy osądzonej w świetle niniejszej sprawy.
- 79 W konsekwencji należy oddalić podniesiony przez Królestwo Hiszpanii zarzut niedopuszczalności oparty na powadze rzeczy osądzonej przysługującej ww. wyrokowi z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii.

Co do istoty

Argumentacja stron

- 80 Komisja zarzuca Królestwu Hiszpanii, że nie przyjęło ono środków wymaganych do wykonania decyzji 1999/509 w odniesieniu do odzyskania pomocy przyznanej bezprawnie Indosie.
- 81 Choć upadłość wskazanego powyżej przedsiębiorstwa ogłoszono w roku 1994, pomoc, o której mowa, nie została ani odzyskana od tego przedsiębiorstwa, ani nawet wpisana jako dług obciążający masę upadłościową tegoż przedsiębiorstwa.
- 82 Co więcej, działalność Indosy była prowadzona nadal, mimo ogłoszenia jej upadłości – początkowo przez samą Indosę, a następnie przez jej całkowicie zależną spółkę, czyli CMD. Ponadto przeniesienie aktywów Indosy na CMD zostało przeprowadzone w sposób nieprzejrzysty i z pominięciem postępowania przetargowego.
- 83 W odniesieniu do CMD, spółki, w stosunku do której w późniejszym czasie także ogłoszono upadłość, Komisja uważa, że władze hiszpańskie również nie przystąpiły do odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy, o której mowa, od tego przedsiębiorstwa oraz że nie wpisały one także wierzytelności związanej z odzyskaniem tej pomocy na listę wierzytelności w ramach postępowania upadłościowego owego przedsiębiorstwa.
- 84 Ponadto po zaprzestaniu działalności CMD przewaga konkurencyjna wynikająca z otrzymania bezprawnej pomocy nadal występowała po stronie Euskomenaje, przedsiębiorstwa utworzonego przez byłych pracowników CMD w celu kontynuacji działalności prowadzonej przez CMD. To wszystko skłania do uznania, iż operacja ta po raz kolejny służyła obejściu zobowiązań wynikających z likwidacji spółki będącej beneficjentem bezprawnej pomocy, gdyż przeniesienie aktywów CMD na Euskomenaje nie zostało poprzedzone żadnym ogłoszeniem i zostało dokonane nieodpłatnie.
- 85 Królestwo Hiszpanii uważa natomiast, że przyjęło ono wszelkie środki będące w jego mocy w celu zapewnienia wykonania decyzji 1999/509.

- 86 W powyższym względzie zainteresowane państwo członkowskie twierdzi zasadniczo, że jeśli chodzi, po pierwsze, o wpisanie wierzytelności związanej z odzyskaniem bezprawnej pomocy, o której mowa, na listę wierzytelności w ramach postępowania upadłościowego CMD, to wspólnota autonomiczna Kraju Basków podjęła w tym celu szereg działań.
- 87 W odniesieniu, po drugie, do zaprzestania subwencjonowanej działalności Królestwo Hiszpanii przyznaje, że była ona nadal prowadzona w pomieszczeniach CMD za pośrednictwem Euskomenaje. Owo państwo członkowskie stoi jednak na stanowisku, iż podjęło ono konieczne kroki, by położyć kres tej działalności.
- 88 W kwestii, po trzeciej, sprzedaży aktywów CMD Królestwo Hiszpanii uważa, powołując się na wyrok z dnia 17 listopada 2011 r. w sprawie C-496/09 Komisja przeciwko Włochom, Zb.Orz. s. I-11483, że do wywiązania się z obowiązku odzyskania bezprawnie przyznanej i niezgodnej ze wspólnym rynkiem pomocy wystarczy, iż wierzytelność z tytułu zwrotu tej pomocy zostanie wpisana na listę wierzytelności, w związku z czym nie będzie konieczności sprzedaży aktywów beneficjenta tej pomocy po cenie rynkowej.
- 89 Wreszcie Królestwo Hiszpanii utrzymuje, że wierzyciele publiczni nie mogli przyspieszyć likwidacji CMD, ponieważ odbywała się ona pod nadzorem sądu i według procedury przewidzianej w mającym zastosowanie prawie krajowym. Zdaniem Królestwa Hiszpanii opóźnienia w tej operacji likwidacji można wyjaśnić różnymi trudnościami niezależnymi od woli tego państwa członkowskiego. Nieodzyskanie przyznanej pomocy należy przypisać okoliczności, że przedsiębiorstwa, których dotyczy niniejsza sprawa, są w stanie upadłości.

Ocena Trybunału

- 90 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że – jak wielokrotnie orzekł Trybunał – zniesienie bezprawnie przyznanej pomocy poprzez jej odzyskanie jest logiczną konsekwencją stwierdzenia jej bezprawnego charakteru (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Polsce, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 91 A zatem państwo członkowskie, które jest adresatem decyzji nakazującej mu odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy, jest zobowiązane zgodnie z art. 288 TFUE do przedsięwzięcia wszelkich odpowiednich środków, aby zapewnić wykonanie tejże decyzji. Winno ono doprowadzić do skutecznego odzyskania należnych kwot w celu wyeliminowania zakłócenia konkurencji spowodowanego przewagą konkurencyjną wynikającą z przyznania bezprawnej pomocy (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Polsce, pkt 55, 56).
- 92 Zgodnie z art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999 odzyskanie pomocy uznanej w decyzji Komisji za bezprawnie przyznaną i niezgodną ze wspólnym rynkiem winno, jak wynika również z motywu 13 tego rozporządzenia, zostać przeprowadzone bezzwłocznie i zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym danego państwa członkowskiego, pod warunkiem że pozwalają one na bezzwłoczne i skuteczne wykonanie rzeczonyj decyzji, jako że taki warunek odzwierciedla wymogi zasady skuteczności uznanej w orzecznictwie Trybunału (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Polsce, pkt 59; wyrok z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie C-243/10 Komisja przeciwko Włochom, pkt 36).
- 93 Aby ocenić zasadność skargi będącej przedmiotem niniejszego postępowania, należy zatem sprawdzić, czy kwoty bezprawnie przyznanej pomocy, o której mowa, zostały zwrócone w wyznaczonym terminie przez przedsiębiorstwo będące jej beneficjentem.

- 94 Na wstępie należy stwierdzić, że spór, który został przedłożony do rozstrzygnięcia Trybunałowi, dotyczy wyłącznie pomocy przyznanej Indosie, która to pomoc została uznana za niezgodną ze wspólnym rynkiem w decyzji 1999/509.
- 95 W powyższym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału dniem odniesienia do zastosowania art. 108 ust. 2 akapit drugi TFUE jest dzień przewidziany w decyzji, której niewykonanie jest przedmiotem sporu, lub stosownie do okoliczności dzień, który Komisja wyznaczyła później (zob. w szczególności ww. wyrok z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 31).
- 96 Jak już stwierdzono w pkt 74–76 niniejszego wyroku, dniem właściwym w niniejszym przypadku jest dzień, w którym upłynął termin ustalony przez Komisję w piśmie z dnia 16 grudnia 2005 r., czyli dzień 25 stycznia 2006 r.
- 97 W niniejszym przypadku bezsporne jest, że w tej ostatniej dacie bezprawna pomoc, z której skorzystała Indosa, nie została od tego przedsiębiorstwa odzyskana. Należy zresztą stwierdzić, że jeśli chodzi o tę pomoc, to żadna kwota wskazana w decyzji 1999/509 nie była przedmiotem odzyskania aż do dnia rozprawy w niniejszej sprawie.
- 98 Sytuacja taka jest w oczywisty sposób nie do pogodzenia z ciężącym na zainteresowanym państwie członkowskim obowiązkiem doprowadzenia do skutecznego odzyskania należnych kwot i stanowi ewidentnie naruszenie obowiązku bezzwłocznego i skutecznego wykonania wspomnianej decyzji.
- 99 Z utrwalonego orzecznictwa wynika także, że jedynym argumentem, jaki państwo członkowskie może przytoczyć na swoją obronę w ramach postępowania dotyczącego skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom wniesionej przez Komisję na podstawie art. 108 ust. 2 TFUE, jest całkowita niemożność prawidłowego wykonania decyzji tej instytucji nakazującej odzyskanie spornej pomocy (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Polsce, pkt 69 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 100 W niniejszej sprawie Królestwo Hiszpanii nawet nie powołało się na taką całkowitą niemożność wykonania decyzji.
- 101 W każdym razie należy przypomnieć, że z jednej strony przesłanka dotycząca istnienia całkowitej niemożności nie jest spełniona, gdy pozwane państwo członkowskie ogranicza się do wskazania trudności natury prawnej, politycznej lub praktycznej, jakie napotkało w wykonaniu danej decyzji, nie podejmując względem przedsiębiorstw, których odzyskanie dotyczy, rzeczywistych kroków zmierzających do odzyskania pomocy i nie przedstawiając Komisji alternatywnych sposobów wykonania tej decyzji, które pozwoliłyby przewyciężyć owe trudności, oraz że z drugiej strony domniemane wewnętrzne problemy napotkane w wykonaniu decyzji Komisji nie mogą uzasadniać niewykonania przez to państwo członkowskie zobowiązań, które ciąży na nim na mocy prawa Unii (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Polsce, pkt 70, 72).
- 102 W takich okolicznościach wyjaśnienia udzielone przez zainteresowane państwo członkowskie na jego własną obronę, które opierają się na domniemanych trudnościach natury wewnętrznej, nie mogą w żadnym wypadku zostać dopuszczone w celu uzasadnienia niewykonania decyzji 1999/509.
- 103 W odniesieniu do przytoczonej przez Królestwo Hiszpanii okoliczności, że w stosunku do Indosy, podobnie zresztą jak do CMD, będącej jej następcą prawnym, ogłoszono upadłość oraz że odzyskanie wchodzącej w rachubę pomocy stało się niemożliwe z uwagi na brak aktywów, należy zauważyć, iż w sytuacjach, w których bezprawnie przyznana pomoc musi być odzyskana od przedsiębiorstwa w stanie upadłości lub objętego postępowaniem, którego celem jest zbycie aktywów i uregulowanie

zobowiązań, Trybunał wielokrotnie orzekł, iż okoliczność, że to przedsiębiorstwo przeżywa trudności lub jest w stanie upadłości, nie ma wpływu na obowiązek odzyskania pomocy (zob. ww. wyrok z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, pkt 71 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 104 Również zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przywrócenie stanu poprzedniego i wyeliminowanie zakłócenia konkurencji wynikłego z bezprawnie wypłaconej pomocy może co do zasady zostać zrealizowane poprzez wpisanie wierzytelności z tytułu zwrotu danej pomocy na listę wierzytelności (zob. ww. wyrok z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, pkt 72 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 105 W niniejszym przypadku nie ulega wątpliwości, że we właściwym dniu 25 stycznia 2006 r. bezprawnie przyznana pomoc, o której mowa, nie była przedmiotem takiego wpisu.
- 106 Mając na uwadze zarówno szczególne okoliczności niniejszej sprawy, jak i argumenty przedstawione przez strony, należy ponadto sprecyzować, że wbrew temu, co twierdzi Królestwo Hiszpanii, nawet gdyby wpisanie wierzytelności dotyczącej spornej pomocy na listę wierzytelności miało miejsce w wyznaczonym terminie, dopełnienie tej formalności nie wystarczyłoby do wywiązania się z obowiązku wykonania decyzji 1999/509 i do usunięcia zakłócenia konkurencji stworzonego przez korzystanie z tej pomocy.
- 107 Jak bowiem wielokrotnie rozstrzygał Trybunał, wpisanie wierzytelności z tytułu zwrotu danej pomocy na listę wierzytelności umożliwia wywiązanie się z obowiązku odzyskania jedynie wówczas, jeśli, w przypadku gdy władze krajowe nie mogły odzyskać całej kwoty pomocy, postępowanie upadłościowe zakończyło się likwidacją przedsiębiorstwa będącego beneficjentem bezprawnej pomocy, czyli ostatecznym zaprzestaniem przez nie prowadzonej działalności (ww. wyrok z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, pkt 104 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 108 W niniejszym przypadku okazuje się jednak, że nie tylko Indosa nie była jeszcze przedmiotem likwidacji w dniu 25 stycznia 2006 r., lecz że ponadto jej działalność była nadal prowadzona za pośrednictwem CMD, a następnie Euskomenaje.
- 109 Jeśli zatem przedsiębiorstwo będące beneficjentem bezprawnie przyznanej pomocy znajduje się w stanie upadłości i stworzona została nowa spółka mająca na celu dalsze prowadzenie jego działalności, to dalsze prowadzenie owej działalności, w przypadku gdy bezprawnie przyznana pomoc nie została w pełni odzyskana, może nadal powodować zakłócenie konkurencji wynikające z przewagi konkurencyjnej, z jakiej to przedsiębiorstwo korzystało na rynku w porównaniu ze swoimi konkurentami. Taka nowo utworzona spółka może, jeśli ta przewaga po jej stronie utrzymuje się, zostać zobowiązana do zwrotu rozpatrywanej pomocy. Ma to miejsce zwłaszcza w przypadku, gdy dowiedzione zostanie, że spółce tej nadal rzeczywiście przysługuje przewaga konkurencyjna związana ze skorzystaniem z danej pomocy, a w szczególności gdy dokonuje ona nabycia aktywów likwidowanego przedsiębiorstwa, nie płacąc w zamian ceny rynkowej, lub też jeśli utworzenie takiej spółki skutkuje obejściem obowiązku zwrotu tej pomocy. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w której zapłata ceny rynkowej nie wystarcza do zniesienia przewagi konkurencyjnej związanej z otrzymaniem bezprawnej pomocy. Powyższych rozważań nie podważa ww. wyrok z dnia 17 listopada 2011 r. w sprawie Komisja przeciwko Włochom, na który powołało się Królestwo Hiszpanii (ww. wyrok z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, pkt 106, 108).
- 110 W powyższym względzie należy podkreślić, że w rozpatrywanym tu przypadku Królestwo Hiszpanii nie przyjęło w wyznaczonym terminie żadnych środków w celu zapewnienia odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy, o której mowa.
- 111 A zatem z jednej strony wspólnota autonomiczna Kraju Basków dopiero w dniu 3 grudnia 2010 r. złożyła wniosek o wpisanie części wierzytelności z tytułu zwrotu bezprawnie przyznanej pomocy na listę wierzytelności w ramach postępowania upadłościowego CMD. Ponadto, jak wynika z pkt 23 i 73

ww. wyroku z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, wiarygodność zgłoszona z tego tytułu była związana z pomocą uznaną za bezprawnie przyznaną w decyzji 91/1, podczas gdy niniejszy spór dotyczy pomocy będącej przedmiotem decyzji 1999/509.

- 112 Z drugiej strony dopiero w dniu 3 marca 2011 r. wspomniana wspólnota autonomiczna złożyła wniosek do Juzgado de lo Mercantil n° 2 de Bilbao mający na celu zaprzestanie działalności Euskomenaje, która to działalność była prowadzona w pomieszczeniach CMD.
- 113 W świetle powyższego należy zatem dojść do wniosku, że Królestwo Hiszpanii nie może zasadnie twierdzić, iż wykonało decyzję 1999/509, tak że skargę wniesioną przez Komisję należy uznać za zasadną w całości.
- 114 W konsekwencji należy stwierdzić, że Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążyą na podstawie art. 288 akapit czwarty TFUE oraz art. 2 i 3 decyzji 1999/509, nie podejmując w wyznaczonym terminie środków koniecznych do zastosowania się do tej decyzji w odniesieniu do Indosy.

W przedmiocie kosztów

- 115 Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Królestwa Hiszpanii kosztami postępowania, a Królestwo Hiszpanii przegrało sprawę, należy obciążyć je kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Nie przyjmując w wyznaczonym terminie środków koniecznych do zastosowania się do decyzji Komisji 1999/509/WE z dnia 14 października 1998 r. w sprawie pomocy przyznanej przez Hiszpanię przedsiębiorstwom należącym do grupy Magefesa i ich następcom prawnym w odniesieniu do spółki Industrias Domésticas SA, Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom, które ciążyą na nim na podstawie art. 288 akapit czwarty TFUE oraz art. 2 i 3 tej decyzji.**
- 2) **Królestwo Hiszpanii zostaje obciążone kosztami postępowania.**

Podpisy